

“Erakundeetan **emakumeon eskubideak** babestu ezean, iraultzak ez du emaitzarik izango”

Faiza Abdi Kobane kantoiko kurduko Legebiltzarreko presidentea da, eta hango gonbidatuen etxean ongi etorria egin zion Durangotik joandako ordezkariari. Emakume hurbila, beroa eta alaia da. Munduan barrena ibilitakoa, Sobietar Batasunean eta Espainiako Estatuan izan da, bestek beste. Gerra hasi baino lehen Siriako hiri modernoetan bizi zen, orain, Rojavan lan egiten du buru-belarri: “Ez dut ezer faltan sumatzen, Kobanen gizatasuna dago nonahi”.

TESTUA:

Aitor Aspuru Saez

Zein da zure kargua kurduen administrazioan?

Emakumeen Kontseilu Legegileko presidentea naiz eta Kobaneko eremuan legeak ezartzen ditugu. Lehenengo aldia da bertako herritarrok agintzen duguna gure lurraldean, eta arauak sortzeko beharrea gaude. Sistema berria ezartzeko oinarriak eraiki behar ditugu. Hori izan da gure betebeharririk handiena Siriako Erregimena joan zenetik, antolatuta behar izan dugu dena jendearentzat.

Nola osatu zenuten organo legegilea?

2013an hasi zen lehenengo aldiz gure herria agintzen zonaldean eta hauteskundeak egin genituen herrizka bakoitzean, baita Kobane departamentukabanatu ere; ekialdekoa, hegoaldekoa eta mendebaldekoa. Eta erdian, Kobane hiria. Gune bakoitzean hauteskundeak egin eta kontseiluak osatu genituen; Kobaneko Kontseilua. Hori guztia 2013an egin genuen.

2013ko hauteskundeen emaitzetan oinarrituta abiatu genuen Kontseilua eta 61 lagun hautatu genituen. Ni horien artean nengoen eta gero ni presidente izatea erabaki zuten, gizonezko batekin batera. Lau urte igaro direnez, hauteskunde berriak egin beharko ditugu. Baldintzek ahalbidetzen badigute, jakina.

Zein da legeak egiteko prozesua?

Lehenik eta behin herriak dituen arazoak detektatzen ditugu. Adibidez, trafikoan. Gaia ikertu ondoren, bilerak egin eta emaitzak alderatzen ditugu. Behin legea idatzita, hiru aldiz berrikusten dugu. Horren ostean, gure ministerioek ezartzen dute eta elkarteekin eta komunekin batera lantzen dute. Abokatuak ere tartean daude gu laguntzeko.

Gai guztietan arautzen da?

Badira gaiak legerik ez dutenak behar, baina beste batzuk funtsezkoak dira, eta horietan arauak garatzen ditugu; trafikoan, osasunean, eta abarretan. Adibi-

dez, emakumeentzako legeak sortu ditugu. Horrek zailtasunak ekarri dizkigu, gizartearentzat oso errealitate berria delako, baina guretzat ezinbestekoa da. Bileretan ere arazoak daude, zenbait gizonezkoek ez baitituzte onartu nahi.

Esaterako, Kontseiluan bertan, alderdietako bost ordezkariak –ez gizarteko ordezkariak, baizik eta alderdietakoak– argudiatu zuten sistema berria zela eta beldur zirela, lege horiek hondamendia ekarriko zutelako. Kontseilu Legegilearen hiru bilera egin genituen eta gizarteko jende askorekin batu ginen; biztanleekin, Kongreya Star erakunde feministarekin... Zonalde osoa bisitatu genuen eta guztiak konbentzitzeko ahalegina egin genuen, nahiz eta batzuekin ez lortu, emakume zein gizonezkoekin. Hala ere, esango dut guretzat garaipena izan zela jende gehiena lege horiek ezartzearekin bat etortzea. Hala ere, zailtasunak egon dira hori praktikan jartzeko. Etengabe sumatu dugu hori, jendearen ohiturak aldatzea ez da xamurra. Alabaina, apur-

AITOR ASPURU SAEZ

ka-apurka lege arrunt bilakatzen ari dira, beste hainbat arauen artean, eta hori aurrerapauso handia izan da guretzat.

Nola uztartzen dira komunen autonomia eta legeak? Talka egiten al dute?

Guk edozein lege ezarri baino lehen lantzen dugu. Adibidez, batzuek, emakumeen legea bezala, talka egiten dute komunitateen ohiturekin, baina ikertzen dugu, bilera handiak egiten ditugu dena jendeari azaltzeko, komunikatzen gara eta harremanetan gaude. Saiatzen gara jende oro konbentzitzen onura orokorrerako legeak badira. Baina ez bada horrela, ez badira interes orokorreko legeak eta jendearekin talka egiten badute, atzeratzen ditugu edo ez ditugu ezartzen.

Oztopoak daude, baina ulertu dugu zein den gure betebeharrak: Kobaneren suntsiketaren ostean, legeak garatu herritarrak laguntzeko; etxeak berriro eraikitzeko, autoak konpontzeko... Horretan zerbait egiteko aukera badugu, egin egingo dugu.

Nola sortu duzue emakumeen legea eta nola garatu duzue?

Emakumearen legea gizarteari berari lotuta dago. Emakumeok buru-belarri sartuta gaude giza esparru orotan. Guk ikasi eta ikertu ditugu iraultzak, sobietarra, adibidez. Emakumeek parte hartu zuten, baina bukatu zenean etxera itzuli ziren. Guk uste dugu zerbait egin behar dugula gure kabuz, emakume gisa, etxera ez itzultzeko behin iraultza egin eta gero.

Emakumeok gizonezkoek baino gehiago sufritu dugu. Galdu ditugu senarrak, seme-alabak, etxeak... dena. Ziurtatu dezaket hainbat belaunaldik etorkizuna ere galdu dutela. Iraultzaren ostean ez baditugu gure eskubideak babesten erakundeetan, zer irabazi dugu? Guk iraultzaren parte izan behar dugu, urratsez urrats, eta gure eskubideak praktikan jarri beharra dago. Lehenik eta behin, gure oinarrietan, horregatik bi presidenteen sistema dugu; emakumezkoa eta gizonezkoa. Eredu guztietan egon behar dugu emakumeok; ekonomian, politikan, irakaskuntzan, osasunean...

baita YPGn (Herriaren Autodefentsarako Unitateetan) zein YPJn (Emakumeen Autodefentsarako Unitateetan) ere.

Erakundeetan ez baditugu babesten gure eskubideak, iraultzak ez digu emaitzarik emango. Legerik ez balego, ezingo genukeen gizarteratu. Hori da emakume politikari edo feministen artean esaten duguna. Oinarriak ez dira nahikoa, beharrezkoa da gizartean zabaltea. Ideia horrekin hasi ginen emakumeen legea garatzen.

Zeintzuk dira lege horren artikulugarrantzitsuenak?

30 puntu ditu eta guztiak dira garrantzitsuak. Bat ez da bestea baino funtsezkoagoa, guztien helburua baita berdintasuna eskuratzea, justizia sozialaren ikuspegitik. Puntu guztiak elkar-osagarriak dira.

Baina batzuk agian deigarriak dira Mendebaldeko herritarrentzat. Adibidez, poligamiaren aurkakoa.

Egia esanda, lege horiek ere existitzen dira Europan, gizonezkoak ezin

Ezkerreko argazkian, Faiza Abdi. Estatu Islamikoak 2014ko irailean ekin zion Kobaneko erasoaldiari. Kurduak 2015eko urtarrilean irabazi zuten gudua. Siriako kurduak hiru gune autonomo eratu dituzte, tartean, Kobane.

dira ezkondu emakume batekin baino gehiagorekin. Gure azken xedea da berdintasuna lortzea gizonezkoen eta emakumezkoen artean.

Horregatik gure legeek bermatzen dute emakumeen esku egotea dibortziaztea, lehen gizonezkoek soilik zeukaten eskubide hori, guztiz berria da. Orain emakumezko ezkongabeek edo dibortziazteak izan dezakete familia, eta hori guretzat garrantzitsua da. Gainera, emakumea banatzen denean, haurrak berarekin geratu behar dira.

18 urte ez dituzten neskek ezin dira ezkondu. Neska bat ezkontzen badute 15 edo 14 urterekin, bere aita atxilotzen dute. Guretzat, mutilek zein neskek izan behar dute aukera ikasteko. Hori ez bada bermatzen, familiak zigortzen dira. Eta jakina, ezin dute emakume gazte bat ezkontzera behartu.

Aldi berean, ezkontzen direnek, etxerako erosten dutena erdibana ordaindu

behar dute, lehen gizonezkoek prestatzen zuten dena. Horrela, banatzen direnean, norberak bere ondarea hartuko du. Horrez gain, emaztea edo senarra hilez gero, bikotekideak sei hilabetez itxaron beharko du berriz ezkontzeko, errespetua adierazte aldera.

Bestalde, gure gizartean ohitura da, emakume batek umerik ez badu, gizonezkoak beste batekin ezkontzeko eskubidea izatea, baina orain gure legeek hori debeketzen dute. Hala ere, gizona ezkontzen bada, hiru hilabeteko espetxealdia izango du.

Siriako Erregimenarekin hasi ditu negoziazioak administrazioak. Non dago emakumeen legea hor?

Gai askok banatzen gaitu: sozialak, energetikoak, osasuna, armada... Edonola ere, Siriaren etorkizunean organo legegile berria osatu beharko da, konstituzio berria idazteko, eta han kurduak,

arabiarrek eta Sirian bizi diren beste komunitateek ordezkari izan beharko dute. Horren ondorioz, lege berriak ezarriko dira, ez gureak, ez haienak. Hori gertatu arte, gure lurraldean guk sortutako arauak baliatzeko eskubidea daukagu.

Siriako Erregimenak ez du emakumeen legerik, baina bere konstituzioa irakurtzen baduzu, emakumezkoen berdintasuna aipatzen da. Hori bai, teoria besterik ez da, praktikari erreparatzen badiozu, ez dago horrelakorik. Aldiz, guk legeak garatzen ditugu praktikara eramateko gaitasuna daukagun neurrian.

Siriako etorkizun politikoa ez dago argi. Nik esaten dizut gu borrokatuko garela emakumeen legearen alde, emakume gisa, ez kurdu edo arabiar bezala. Emakume siriarrak borrokatu eta erresistitu beharra daukagu, dagozkigun eskubideak bermatzeko etorkizuneko Sirian. ■